

III. Z ŻYCIA NAUKOWEGO

Sprawozdanie z Seminarium „Język współczesnej pedagogiki resocjalizacyjnej”

Łódź, 21 marca 2023 roku

21 marca 2023 roku, w gościnnych progach Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego, odbyło się seminarium poświęcone językowi współczesnej pedagogiki resocjalizacyjnej. Swoim patronatem seminarium objęła Dziekan Wydziału Nauk o Wychowaniu prof. UŁ dr hab. Alina Wróbel. Wśród zaproszonych Gości znaleźli się prof. dr hab. Wiesław Ambrozik (UAM Poznań), prof. dr hab. Marek Konopczyński (Uniwersytet w Białymstoku), prof. dr hab. Krzysztof Szmidt (Uniwersytet Łódzki), prof. UJ dr hab. Justyna Kusztal, prof. UJ dr hab. Małgorzata Michel, dr Edyta Pindel (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), mgr Grażyna Rybicka – Kurator Okręgowy Sądu Okręgowego w Łodzi, Adam Syldatk z I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Kołobrzegu, mgr Agnieszka Gabriel z Fundacji Margines z Katowic. Spotkanie zostało zainicjowane i zorganizowane we współpracy Katedry Pedagogiki Społecznej i Resocjalizacji Wydziału Nauk o Wychowaniu w składzie prof. UŁ dr hab. Renata Szczepaniak, prof. UŁ dr hab. Mariusz Granosik, dr Diana Muller-Siekierska, dr Magdalena Staniaszek, dr Agnieszka Jaros, dr Angelika Cieślukowska-Ryczko, dr Gabriela Dobińska, dr Katarzyna Miśkiewicz z Zakładem Resocjalizacji Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu, reprezentowanym przez prof. UAM dr Macieja Muskałę, prof. UAM dr hab. Agnieszkę Barczykowską, dr Hannę Karaszewską, dr Ewelinę Silecką-Marek, dr Huberta Tomkowiaka.

Nasze rozważania skupiły się wokół analizy funkcjonowania pojęć związanych z procesem resocjalizacji w dyskursie publicznym i naukowym oraz praktyce. Zastanawialiśmy się nad tym, na ile język pedagogiki resocjalizacyjnej odpowiada rzeczywistości, ale również na ile odzwierciedla zmiany dokonujące się w warstwie teoretycznej. W trakcie dyskusji wyłoniły się następujące wnioski.

1. Zmiana języka to nie tylko „pudrowanie” rzeczywistości społecznej i praktyki wychowawczej, ale przede wszystkim wyraz jej modernizacji. Język nie tylko opisuje rzeczywistość, ale również ją kreuje. To, jakim językiem posługują się pedagodzy resocjalizacyjni ma znaczenie dla rzeczywistości wychowawczej i do-

konujących się w niej procesów. Wrażliwość językowa stanowi rezultat zmiany myślenia o procesach wychowawczych i transformacjach tożsamościowych dokonujących się w procesie resocjalizacji.

2. Obecny język pedagogiki resocjalizacyjnej wydaje się nie nadążać za zmianami, jakie dokonują się w przestrzeni subdyscypliny. Słabo widoczne są w nim tendencje do humanizacji procesu resocjalizacji, rozumienia go w kategoriach zindywidualizowanego rozwoju, idącej za tym zmiany relacji wychowawczej, redukcji podejścia normatywnego. Język pedagogiki resocjalizacyjnej pozostaje zdominowany przez podejście behawioralne, co czyni go silnie stygmatyzującym. Tradycyjny język w dużej mierze oscyluje wokół defektów i zaburzeń. Sprzyja kojarzeniu pedagogiki resocjalizacyjnej z dyscyplinowaniem, reedukowaniem i opresją. Co jednak ważne, proces zmiany jego słownika powoli się dokonuje, czego początkiem było wypracowanie koncepcji twórczej resocjalizacji, nastawionej na działania kreujące. Koncepcja powstała na bazie teorii kognitywnych i interakcyjnych odwołuje się do pozytywnych sił tkwiących w człowieku, jego zasobów oraz talentów, zdolności (auto)transformacyjnych.

3. Językowi pedagogiki resocjalizacyjnej nie sprzyja interdyscyplinarność, „uwikłanie” w inne dyscypliny naukowe. Zdominowany został przez kategorie psychologiczne (diagnoza) i prawnicze (orzeczenia, wyroki). Codziennością jest wieloznaczność pojęć, ale również posługiwanie się wieloma terminami na opisanie jednego stanu rzeczy/zjawiska (np. nieprzystosowanie społeczne/zaburzenia zachowania/demoralizacja). Operowanie terminami diagnozy psychologicznej czy ustaw prawnych jest nieuniknione, np. dokumentacja na potrzeby komunikowania się z innymi specjalistami. Tworzy to jednak ryzyko przedostawania się tych określeń na grunt wychowania (np. nieletni, zdemoralizowani). Język pedagogiki resocjalizacyjnej wymaga swoistej „pedagogizacji”.

4. „Dla kogo te zmiany/komu są potrzebne?” – na gruncie praktyki wychowawczej (instytucjonalnej, streetworkerskiej) zmiany językowe dokonują się szybciej. Bezpośredniość relacji powoduje, że „nieletni” staje się konkretną osobą, której identyfikacja nie opiera się na wyróżniających ją problemach, ale imieniu. Zagadnienia wymagające uogólnionego opisu potrzebują wrażliwości językowej/pojęciowej, ponieważ w dużej mierze rzeczywistość społeczna jest konstruowana w toku komunikacji, a problemy wzmacniane poprzez ich „nazywanie”.

5. Ważne jest, aby środowisko pedagogów resocjalizacyjnych zadbało o czyistość słownika, uporządkowało go i stosowało konsekwentnie, upowszechniając nowoczesną, zweryfikowaną w badaniach wiedzę.

Intensywność dyskusji, kolejne pojawiające się wątki zdopingowały nas do kontynuacji. W ramach kolejnego spotkania, które odbędzie się na Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM pod koniec roku, będziemy poszukiwać odpowiedzi na następujące pytania:

- Jakie cechy powinien posiadać współczesny pedagog resocjalizacyjny?
- Jak kształcić pedagogów resocjalizacyjnych?
- Jakie zmiany rozwiązań formalnoprawnych są konieczne dla optymalizacji działań pedagogów resocjalizacyjnych?
- Czy potrzebne są standardy działań pedagogów resocjalizacyjnych?

Mamy nadzieję, że seminarium na stałe wejdzie do kalendarza teoretyków i praktyków związanych z pedagogiką resocjalizacyjną. Bardzo dziękujemy Państwu za obecność i cenne refleksje.

Agnieszka Barczykowska

ORCID 0000-0001-7443-0378

Renata Szczepanik

ORCID 0000-0002-7443-0463

Sprawozdanie z IV Międzynarodowego Spotkania Projektowego: „Critical ARts Education for Sustainable Societies” (CARE/ss)

Poznań 19-20 czerwca 2023 roku

Od 19 do 20 czerwca 2023 roku na Wydziale Studiów Edukacyjnych odbyło się IV Międzynarodowe Spotkanie projektu „Critical ARts Education for Sustainable Societies” (CARE/ss). Projekt CARE/ss jest dofinansowany przez Unię Europejską (grant 2021-1-CY01-KA220-HED-000032127 – partnerstwa współpracy w edukacji wyższej, Program Erasmus+). Jest on realizowany we współpracy pięciu uczelni zagranicznych: Frederick University (Nikozja, Cypr) – koordynator główny projektu, prof. Victoria Pavlou, Aristotle University of Thessaloniki (Grecja), University of Malta (Malta), University of Barcelona (Hiszpania) oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Polska). W skład zespołu z UAM w Poznaniu wchodzi naukowcy z trzech jednostek Wydziału Studiów Edukacyjnych: Pracowni Pedagogiki Szkolnej (dr Mateusz Marciniak – koordynator krajowy, prof. UAM dr hab. Sylwia Jaskulska), Pracowni Badań nad Procesem Uczenia się (dr Michalina Kasprzak) oraz Laboratorium Edukacji Muzycznej (dr Katarzyna Forecka-Waśko).

Projekt CARE/ss rozpoczął się w marcu 2022 roku, a jego zakończenie planowane jest na czerwiec 2024 roku. Członkami projektu są wykładowcy uniwersyteccy ze specjalności kształcących przyszłych nauczycieli w dziedzinie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Zakłada współpracę nauczycieli akademickich, specjalistów między innymi edukacji artystycznej, naukowców, z instytucjami edukacyjnymi oraz badawczymi. Adresatami projektu są przyszli oraz obecni nauczyciele edukacji przedszkolnej i elementarnej, a także nauczyciele kolejnych etapów edukacji, nieposiadający specjalistycznego przygotowania w zakresie edukacji artystycznej. Pośrednio projekt skierowany jest również do dzieci i młodzieży.